

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 325/2023
07.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гвозден Отовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 762/22 од 02.06.2022. године, у седници одржаној 07.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1012/19 од 03.02.2021. године, тако што се одбија жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П1 2988/21 од 07.10.2021. године, у ставу првом, трећем и четвртом изреке, а одбија се захтев тужене за накнаду трошкова поступка по жалби.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 133.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2988/21 од 07.10.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и тужена обавезана да јој на име накнаде материјалне штете због мање исплаћених плата за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године исплати износ од укупно 1.900.647,01 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате, ближе одређено у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље за исплату накнаде материјалне штете због мање исплаћених плата за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године, преко износа досуђених ставом првим изреке, а до тражених износа, као и захтев за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, све ближе одређено у том ставу изреке. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да на износе из става

првог изреке у корист тужиље обрачуна доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године и исте уплати Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање – филијала за град Београд, према стопи важећој на дан уплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужљи накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 239.533,24 динара са законском затезном каматом почев од ивршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 762/22 од 02.06.2022. године, ставом првим и другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у првом и трећем ставу изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде материјалне штете због мање исплаћених плата за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године исплати износ од укупно 1.900.647,01 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом почев, као и да се обавезе тужена да у корист тужиље обрачуна доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године и исте уплати Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање – филијала за град београд, према стопи важећој на дан уплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртим изреке изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиље да се обавезе тужена да јој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 239.533,24 динара са законском затезном каматом. Ставом трећим изреке обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 60.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" број 72/11...18/20), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је примљена у радни однос код тужене у својству приправника на одређено време од 21.11.2013. године на радном месту послови сарадње са ..., Одељењу за сарадњу са Хашким трибуналом, Служба за откривање ратних злочина. Решењем тужене од 24.11.2014. године тужиља је наставила са радом на неодређено време и распоређена је са 22.11.2014. године на радно место послови сарадње са ..., Одељење за сарадњу са Хашким трибуналом, Служба за откривање ратних злочина и стекла је звање полицијског инспектора. Решењем Дирекције полиције од 01.05.2016. године у звању полицијски инспектор тужиља је реаспоређена на радно место послови сарадње са ..., ОСЈ, Одељење за сарадњу са Хашким трибуналом, Оперативна аналитика, логистичке послове и документовање, Служба за откривање ратних злочина, УКП, а решењем Одељења за зараде и бенефиције од 18.04.2017. године у звању вишег полицијског инспектора

одређен јој је укупни коефицијент 2,742. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђена је разлика између исплаћене плате тужиле и припадајуће плате према Уредби у двоструком износу у односу на плату адекватног упоредног радника ББ који је у утуженом периоду радио у Управи криминалистичке полиције, ПУ за град Београд на пословима полицијског инспектора са истом стручном спремом и у истом или сличном звању као тужилца.

У складу са утврђеним чињеничним стањем, с позивом на одредбу члана 2. и 3. Уредбе о платама лица која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа у поступку за ратне злочине, те одредбу члана 172 Закона о облигационим односима, првостепени суд је усвојио тужбени захтев за исплату разлике у заради тужилци до двоструког износа основне зараде, прихватајући налаз и мишљење вештака економско-финансијске струке, на који парничне странке нису имале примедби, посебно имајући у виду да тужена није имала примедби у погледу података о упоредном раднику, нити је доставила податке о евентуално другом упоредном раднику.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужене изјављеној против првостепене пресуде, уважио жалбу и преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев као неоснован. По становишту тог суда, методологија обрачуна из налаза и мишљења вештака је супротна изричитим одредбама Уредбе о платама лица која врше функцију и обављају послове у тужилаштву за ратне злочине и посебним организационим јединицама државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник РС“ бр. 97/2003, 67/2005). Тужилца би имала право на позитивну разлику двоструког износа плате у односу на плату упоредног радника на претходном радном месту са ког је упоредни радник ступио у Службу за откривање ратних злочина. Како тужилца није предложила допунско вештачење, којим би се евентуална разлика плате за утужени период обрачунавала на бази двоструке плате из месеца који претходи месецу преласка упоредног радника у Службу за откривање ратних злочина, без додатака на плату који су утврђени законом и без узимања у обзир промена основне плате тужилце за утужени период, став је другостепеног суда да тужилца није доказала основ и висину свог потраживања, јер је терет доказивања тих чињеница био на њој, на основу одредби члана 228. и 231. Закона о парничном поступку.

Према оцени Врховног суда тужилац основано оспорава правилност примене материјалног права од стране другостепеног суда.

Одредбом члана 104. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС, бр. 24/2005... 32/2013) прописано је да запослени има право на одговарајућу зарату која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду.

Законом о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник Републике Србије“ број 104/09), чланом 17. прописано је да лица која обављају послове и задатке у државним органима и посебним организационим јединицама из овог Закона имају право на плату која не може бити већа од двоструког износа плате коју би остварила лица запослена на одговарајућим пословима и задацима у Тужилаштву за ратне злочине, Вишем суду у Београду, Апелационом суду у Београду, Министарству надлежном за унутрашње послове и Окружном затвору у Београду (став 1); да плате лица из става 1. овог члана уређује Влада (став 2); Наведени члан истог закона је до измене гласио да лица која врше

функцију односно обављају послове и задатке у Тужилаштву за ратне злочине имају право на плату која не може бити мања од плате Окружног јавног тужиоца односно запосленог на одговарајућим пословима у Окружном јавном тужилаштву нити веће од двоструког износа плате Окружног јавног тужиоца односно запосленог на одговарајућим пословима у Окружном јавном тужилаштву (став 1); да лица која обављају послове и задатке у Већу за ратне злочине, Посебном одељењу, Служби и Посебној притворској јединици, имају право на плату која не може бити већа од двоструког износа плате коју би остварили на пословима која су обављала (став 2); и да плате из става 1. и 2. овог члана уређује Влада Републике Србије (став 3).

Уредбом о платама лица која врше функцију и обављају послове у тужилаштву за ратне злочине и посебним организационим јединицама државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник РС“ бр. 97/2003, 67/2005), Влада Републике Србије је уредила плате лица која обављају послове и задатке у Одељењима за сузбијање ратних злочина у Министарству унутрашњих послова, Већу за ратне злочине, Посебном одељењу Окружног суда у Београду, Посебном одељењу Апелационог суда у Београду и Посебној притворској јединици Окружног затвора у Београду, којом је у члану 2. одредила да се плата лица која раде у наведеним јединицама државних органа обрачунава и исплаћује у двоструком износу плате коју су остваривали на пословима са којих су ступили на рад у организационе јединице из члана 1. Уредбе.

Када се пође од цитираних одредби закона, уредби и правног става Грађанског одељења Врховног касационог суда заузетог на седницама одржаним 21.05.2019. године и 13.10.2020. године, то следи да лица, запослени који први пут заснивају радни однос у Служби за откривање ратних злочина која нигде нису била радно ангажована, већ им је ово прво запослење, имају право на двоструки износ плате, при чему би суд требао да има у виду плату упоредног радника који ради на истим пословима и задацима на којима ради то лице, па би запослени имао право на двоструки износ плате у односу на плату упоредног радника, уз ограничење из члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела. На овакав закључак упућује и члан 60. став 4. Устава Републике Србије, којим је прописано да свако има право на правичну накнаду за рад и да се нико тог права не може одрећи, што подразумева једнаку зараду за исти рад или рад исте вредности који запослени остварује код послодавца. Под радом једнаке вредности подразумева се рад за који се захтева исти степен стручне спреме односно образовања, знања и способности у коме је остварен једнак радни допринос уз једнаку одговорност (члан 104. ст. 2. и 3. Закона о раду). У супротном, лица која су први пут засновала радни однос у наведеним службама била би дискриминисана у односу на друга лица која су била запослена у МУП-у односно другим државним органима, јер не би могли да остваре право на увећање плате у складу са цитираним одредаба закона и уредбе.

Дакле, наведеним законом и поменутом Уредбом установљено је право тужиле, као лица запосленог у Служби за откривање ратних злочина, на исплату двоструког износа плате коју би остваривала у спорном периоду, а у односу на висину плате адекватног упоредног радника на претходном радном месту. То подразумева да свако увећање основне месечне плате на ранијем радном месту последично доводи до увећања двоструког износа основне плате у Служби за откривање ратних злочина.

У смислу наведеног, Врховни суд сматра да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је закључио да би тужилци припала евентуална разлика плате за утужени период обрачуната на бази двоструке плате из месеца који претходи месецу преласка упоредног радника у Службу за откривање ратних злочина, без узимања у обзир промена основне плате тужилце за утужени период, због чега је другостепени суд, због примене правила правила о терету доказивања јер тужилца није предложила допунско вешачење, првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтев. Другостепени суд погрешно прихвата као мерило за обрачун двоструког износа основне плате у читавом спорном периоду само онај износ који је упоредном раднику исплаћен у месецу који је претходио распоређивању на радно место у службу за откривање ратних злочина, при чему се у обзир не узимају промене у висини основне плате које су уследиле у поменутом спорном периоду обрачуна.

Такође, није било места оцени другостепеног суда да због примене правила о терету доказивања првостепену пресуду треба преиначити и одбити тужбени захтев. У конкретној ситуацији тужена је била дужна да достави извештај о плати упоредног радника са претходног места јер је те податке морала да поседује у својој службеној евиденцији. Тиме би се доказала тврдња да тужилци не припада право на исплату разлике у заради односно да јој припада мањи износ од износа опредељеног у тужбеном захтеву. Наиме, тужилца је за доказ постојања основа и висине свог потраживања доставила исправе које је поседовала и определила тужбени захтев на основу налаза и мишљења судског вештака на који парничне странке нису имале примедби и који је обрачун радио у односу на плату адекватног упоредног радника који је у утуженом периоду радио на пословима полицијског инспектора са истом стручном спремом и у истом или сличном звању као тужилца, док тужена, која је оспоравала тужбени захтев, није доставила доказе за своје тврдње.

У том смислу, у складу са правилним закључком првостепеног суда, тужилци припада право на накнаду штете због мање исплаћених плата за период од 01.01.2016. године до 20.11.2018. године са досуђеном затезном каматом, у свему према налазу и мишљењу вештака економско финансијске струке, као и право на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на досуђене износе.

На основу изложеног, Врховни суд је применом члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду за износе досуђене разлике плате и доприноса за обавезно социјално осигурање, као и у делу који се односи на одлуку о трошковима првостепеног поступка.

У контексту наведеног, како је одлука првостепеног суда у погледу основаности тужбеног захтева ревидента заснована на правилној примени материјалног права, основани су и наводи ревидента у погледу његовог права на накнаду трошкова парничног поступка, досуђених управо у складу са одлуком првостепеног суда, на основу члана 153, 154. и 163. став 1. до 4. Закона о парничном поступку.

Тужилца је успела у поступку по ревизији, те јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови ревизијског поступка, због чега је одлучено као у ставу другом изреке. Тужилци припада на име састава ревизије износ од 33.000,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и трошкови судских такси на

ревизију и одлуку по ревизији у износу од по 50.000,00 динара, све у укупном износу од 133.000,00 динара. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву.

Како састав одговора на ревизију није трошак који је неопходан за вођење парничног поступка, то је одбијен захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка, о чему је одлучено у ставу трећем изреке пресуде, у складу са чланом 165. ЗПП.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић